

Skandalen på Nöjesfältet

Juli 2021

GhmE:5095

Tillhör Göteborgs Stadsmuseum GhmE:5095

När "Utställningen" öppnades 1923 och längst i söder av området låg det nya Nöjesfältet, som senare skulle gå under namnet Liseberg. I samband med invigningen var ännu inte allt färdigställt. Gradvis öppnades fler attraktioner under sommaren 1923, alla var inte ens beslutade när Nöjesfältet öppnade sina portar.[1] En knapp månad efter invigningen annonserade Nöjesfältet om att det fanns "Stora kontinentala och moderna tivolinöjen", däribland "Lustiga Huset" och flera andra attraktioner som besökarna kunde få uppleva.[2] Bland dessa nöjen fanns den nya satsningen Lillköping som öppnades på eftermiddagen 9:e juni.

I Svenska Dagbladet lämnades följande beskrivning dagen efter öppnandet av attraktionen "Nöjesfältet har på lördagen fått en ny attraktion, en lilleputtstad, en hel liten by med värdshus, teatrar, polis och dylikt, befolkad av en trupp dvärgar. Tillställningen är icke av det sympatiska slaget, men kommer naturligtvis att finna sin publik".[3] Även Dagens Nyheter var kritisk, "Kvaliteten av detta nöje, att se mer eller mindre vanskapta människor, är dock tämligen omtvistad".[4] Samma dag fick Nöjesfältet hård kritik i Göteborgs Dagblad som under rubriken "Lillköping – en skandal" skrev följande:

"Skandal – ordet är hårt men tyvärr det enda rätta, när det gäller att karaktärisera den nya "attraktion" nöjesfältet menar sig ha fått genom Lillköping och dess dvärginvånare. Dessa må bemöda sig så mycket och framgångsrikt som helst att visa ett gott humör, så är det dock i

högsta grad osmakligt att så här låta dem exponera sitt lyte. Icke minst sedan utställningsstyrelsen visade sig ha den goda smaken att i tid inhibera lapplägersplanerna, hade man väntat, att den sagt nej även till detta företag. Något nöje kan ett besök i Lillköping endast bereda den tanklöse eller ofinkänslige, hos tänkande och kännande människor kunna "offren" endast väcka medlidande och olust.

Och skall ovillkorligen denna "attraktion" finnas kvar, måste i varje fall åtminstone två reformer vidtagas. För det första är entrén 1 kr., alldeles för högt, och för det andra måste vederbörande ordna så, att folk icke utan vidare kan tränga sig in i rådhuset, kring post- och poliskontoren o.s.v. Som det i lördags, förmodligen också i går, gick till får det icke fortsätta. Ty är det i allmänhet osmakligt att med nyfikna blickar betrakta en stackars krympling, verkar det fullkomligt upprörande att som här skedde se vuxna människor armbågas kring honom, besvära honom med mer eller mindre närgångna frågor o.s.v.

Men bäst och det enda rätta är att med detsamma stänga hela Lillköping och befria dess små invånare från lyckligare lottade medmänniskors nyfikenhet".[5]

GhmE:6677

© 2005 Göteborgs Stadsmuseum

Lillköping 1923, hämtad från Göteborgs stadsmuseum, [Carlotta](#).

Trots kritiken i pressen var det många besökare som hittade till Lillköping. Anläggningen låg där attraktionen FlumeRide långt senare skulle uppföras.[6] En av besökarna lämnade en beskrivning av Lillköping till Aftonbladet som skrev, "Då man träder in genom dess stadspört, mötes först blicken av ett stort rådhus, där en lien borgmästare kommer att döma över samhällets syndare, så öppnar sig ett stort torg, på vilket en cirkusarena finnes anbragt, och i den komma små nätta ponnies att framföras i lilleputtfrihet. Runt torget ligga vidare en servering och en rad butiker, som skötas av småherrsskapet, en opera comique, i vilken en liten

chansonettsångerska, ett par oerhört starka atleter, och en del andra dvärgar komma att uppträda, en polisstation m.m., och längst upp i backen finns en rad bostäder samt högst upp kyrkan i den säregna staden. Meningen är att åskådarna, här varje kväll skola få titta på livet i staden med bröllop, polisbråk, nöjesliv och allt vad till modernt "storstadsliv" hörer.

Dvärgtruppen räknar trettio stycken medlemmar, av vilka den äldste är 66 år och den yngste, en liten gosse på blott 7 kg., 16 år. De äro av tyskt eller österrikiskt ursprung och synas ha ett mycket gott humör samt se rätt nätta och prydliga ut — vilket allt ju är förutsättningar för att ett nöje av detta slag för åskådarna verkligen skall bli ett 'nöje'".[7]

Nöjesfältets ledning kunde knappas klaga på mängden besökare till den nya attraktionen. Kritiken i tidningarna avtog även om det då och då kom kritiska kommentarer under sommaren. "Det ohyggligaste är dock, att det skall kallas ett nöje att se på dessa stackare" skrev Göteborgs Dagblad 31 juli i samband med att en spåkvinnas framträdande stoppats av ordningsmakten medan Lillköping fick fortsätta sin verksamhet.[8] Invånarna i Lillköping blev vid flera tillfällen utsatta för trakasserier av besökare som hånade dem eller stal ur husen i mini-staden.[9] Lillköping fanns kvar under hela sommaren 1923 men därefter avvecklades attraktionen. Orsaken var främst en ekonomisk tvist som uppstått med Jubileumsutställningens ledning.[10]

GhmE:6674

© 2005 Göteborgs Stadsmuseum

Postkontoret i Lillköping, hämtad från Göteborgs stadsmuseum, [Carlotta](#).

Att visa upp människor som av något skäl ansågs "exotiska" hade förekommit under lång tid men det började bli ett ifrågasatt "nöje". Tidigare under 1923 diskuterades möjligheten av att anlägga "lappläger" på Göteborgsutställningen, i likhet med det som redan fanns på Skansen i Stockholm. Detta förslag avvisades dock, det ansågs nämligen vara stor skillnad på att visa upp

ett "lappläger" i ett etnografiskt sammanhang på Skansen jämfört med att bygga upp en liknande anläggning vid ett nöjesfält, "Det är nedsättande för lappen att framföras till marknadsgyckel" skrev Göteborgs Dagblad.^[11] Men 80 år senare skulle såväl Lappkåta som renar finnas med som nyheter under "Jul på Liseberg".^[12] Givetvis var den satsningen inte på något sätt lik Lillköping från 1923, men att visa upp människor och deras kultur på ett nöjesfält kan alltid väcka debatt. Lappkåtan och renarna som inslag på Jul på Liseberg väckte dock inte någon proteststorm och blev ett bestående inslag i nöjesparken inför julen.

Bilden i sidhuvudet är hämtad från Göteborgs stadsmuseum, Carlotta och visar "invånarna" i Lillköping.

Vill du lästa mer om Göteborgsutställningen? Då kan ett besök på Göteborgs historia, goteborgshistoria.se rekommenderas.

---

^[1] Göteborgs Dagblad skrev 8:e maj 1923: "Samma språk talar det ännu ganska ofärdiga nöjesfältet med sin glada ljusröda huvudfärg och sin lätta, luftiga byggnadsstil".

^[2] Annons i Göteborgs Dagblad 2 juni 1923.

^[3] Svenska Dagbladet 10 juni 1923.

^[4] Dagens Nyheter 11 juni 1923.

^[5] Göteborgs Dagblad 11 juni 1923.

^[6] <http://www.lisepedia.se/Lillk%C3%B6ping> (Hämtat: 2021-06-29)

^[7] Aftonbladet 17 juni 1923.

^[8] Göteborgs Dagblad 31 juli 1923.

^[9] Svenska Dagbladet 12 oktober 1923.

^[10] <http://www.lisepedia.se/Lillk%C3%B6ping> (Hämtat: 2021-06-29)

^[11] Göteborgs Dagblad 1 februari 1923.

^[12] <http://www.lisepedia.se/Lillk%C3%B6ping> (Hämtat: 2021-06-29)